

DRŽAVNA AGENCIJA ZA ISTRAGE I ZAŠTITU
FINANSIJSKO OBAVJEŠTAJNO ODJELJENJE

PRANJE NOVCA I FINANSIRANJE TERORISTIČKIH AKTIVNOSTI
Statistički podaci i otkriveni pojavni oblici u 2017. godini

Juli 2018

SADRŽAJ

1. UVOD.....	3
2. PRAVNI OKVIR.....	4
3. ORGANIZACIONA STRUKTURA.....	5
4. STATISTIČKI POKAZATELJI.....	6
4.1. Statistički pokazatelji o prikupljenim podacima.....	6
4.2. Statistički pokazatelji o podacima prikupljenim od nadležnih institucija.....	8
4.3. Statistički pokazatelji o korištenju prikupljenih podataka.....	9
5. MEĐUNARODNA SARADNJA	12
6. AKTIVNOSTI NA ISPUNJAVANJU OBAVEZA BIH PREMA MEĐUNARODNIM TIJELIMA.....	13
6.1. FATF i MONEYVAL.....	14
6.2. Konferencija strana ugovornica Varšavske konvencije.....	14
7. OSTALE AKTIVNOSTI.....	14
7.1. IPA 2013 - EU Twinning projekat “Podrška borbi protiv pranja novca”	15
7.2. Projekat tehničke nadogradnje AMLS-a.....	15
7.3. Projekat nacionalne procjene rizika od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti u BiH.....	16
7.4. Obuka zaposlenih kod obveznika i drugih državnih organa.....	16
7.5. Povratne informacije obveznicima po prijavama sumnjivih transakcija za 2016. godinu.....	16
7.6. Direktni nadzor nad radom obveznika.....	17
8. TIPOLOGIJE PRANJA NOVCA	17
9. PLANIRANE AKTIVNOSTI FOO-A ZA NAREDNI PERIOD.....	19
10. KORISNI LINKOVI.....	19

1. UVOD

Finansijsko obavještajno odjeljenje (u daljem tekstu: FOO) Državne agencije za istrage i zaštitu (u daljem tekstu: SIPA) predstavlja centralnu finansijsko obavještajnu jedinicu u Bosni i Hercegovini (u daljem tekstu: BiH) koja funkcioniše u skladu sa međunarodnim standardima u oblasti borbe protiv pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti.

U skladu sa Zakonom o SIPA-i i Zakonom o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, FOO obavlja poslove koji se odnose na sprečavanje, otkrivanje i istraživanje operacija pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, poslove koji se odnose na promovisanje saradnje između nadležnih organa BiH, Federacije BiH (u daljem tekstu: FBiH), Republike Srpske (u daljem tekstu: RS) i Brčko Distrikta BiH (u daljem tekstu: BDBiH) u oblasti sprečavanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, kao i na promovisanje saradnje i razmjene informacija s nadležnim organima drugih država i međunarodnih organizacija zaduženih za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti.

FOO je, kao organizaciona jedinica SIPA-e, operativno od 28.12.2004. godine, kada je stupio na snagu prvi Zakon o sprečavanju pranja novca, a dana 29.06.2005. godine primljeno je u Egmont grupu finansijsko-obavještajnih jedinica¹ (u daljem tekstu: FOJ). Od navedenog perioda, u dva navrata je donijet novi Zakon o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti i trenutno je na snazi Zakon iz 2014. godine („Službeni glasnik BiH“, broj 47/14) i Zakon o izmjenama i dopunama istog Zakona iz 2016. godine („Službeni glasnik BiH“, broj 46/16).

Bitno je naglasiti da je zakonodavni i institucionalni okvir u BiH takav da sistem sprečavanja, otkrivanja i istraživanja krivičnih djela pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti u BiH nije u nadležnosti samo jedne institucije već se radi o oblasti koja je u nadležnosti institucija na svim nivoima vlasti uz zakonsko definisanje uloge svih učesnika sistema, te njihove obavezne međusobne interakcije i saradnje.

Primarni zadatak FOO-a je da prima, prikuplja, evidentira i analizira informacije, podatke i dokumentaciju, te istražuje i prosljeđuje rezultate analiza i/ili istraga nadležnim tužilaštvima i drugim nadležnim organima, kako u BiH tako i u inostranstvu, koji istražuju krivična djela pranja novca i/ili finansiranja terorističkih aktivnosti.

Ukoliko FOO sumnja u pranje novca ili finansiranje terorističkih aktivnosti u vezi s nekom transakcijom ili licem ovlašteno je za privremeno obustavljanje te transakcije ili transakcija u trajanju do pet radnih dana kao i za kontinuirano praćenje finansijskog poslovanja klijenta u trajanju do šest mjeseci.

FOO neposredno postupa po naredbama i zahtjevima tužilaštava, kako u djelokrugu nadležnosti propisanih Zakonom, tako i po zakonima o krivičnom postupku.

---

¹ Jedinствeno tijelo 155 finansijsko-obavještajnih jedinica koje pruža platformu za sigurnu razmjenu stručnosti i finansijsko-obavještajnih podataka za borbu protiv pranja novca i finansiranja terorizma.

FOO je nadležno i da drugim organima u BiH i inostranstvu samoinicijativno dostavi odgovarajuće podatke, informacije i dokumentaciju koji se prikupe u skladu s Zakonom o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, a za koje procijeni da bi mogli biti značajni tim organima pri donošenju odluka iz njihove nadležnosti u vezi sa istraživanjem krivičnih djela pranja novca, predikatnih krivična djela i finansiranja terorističkih aktivnosti.

FOO obavlja poslove koji se odnose na predstavljanje BiH u međunarodnim tijelima za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, kao što je vodeća uloga u Delegaciji Bosne i Hercegovine pri Komitetu eksperata Savjeta Evrope za evaluaciju borbe protiv pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti (u daljem tekstu: Moneyval), odnosno uloga u Delegaciji Bosne i Hercegovine pri Konferenciji strana ugovornica Konvencije Savjeta Evrope o pranju, traženju, zapljeni i oduzimanju prihoda stečenih kriminalom i o finansiranju terorizma – Varšavska konvencija.

FOO aktivno učestvuje u aktivnostima unapređenja borbe protiv pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, kroz učešće u projektima, obukama obveznika Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti i obukama službenika nadležnih organa u BiH.

Podaci, informacije i dokumentacija prikupljeni po Zakonu o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti su obavještajnog karaktera i koriste se u svrhu sprečavanja i otkrivanja pranja novca, predikatnih krivičnih djela i finansiranja terorističkih aktivnosti.

2. PRAVNI OKVIR

Poslovi i zadaci iz nadležnosti FOO-a propisani su sljedećim zakonskim i podzakonskim propisima:

- Zakon o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti ("Službeni glasnik BiH" broj: 47/14);
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti ("Službeni glasnik BiH" broj: 46/16);
- Zakonom o Državnoj agenciji za istrage i zaštitu („Službeni glasnik BiH“, br. 27/04, 63/04, 35/05, 49/09 i 40/12);
- Pravilnik o sprovođenju Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti ("Službeni glasnik BiH" broj: 41/15);
- Uputstvo o načinu popune obrazaca i elektronskog unosa podataka za prijavu novčanih transakcija od strane obveznika ("Službeni glasnik BiH" broj: 41/15);
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji Državne agencije za istrage i zaštitu broj: 16-09-02-721-13/13 od 06.10.2016. godine.

3. ORGANIZACIONA STRUKTURA

FOO je osnovna organizaciona jedinica Državne agencije za istrage i zaštitu sačinjena od tri odsjeka:

1. Analitički odsjek
2. Odsjek za istrage
3. Odsjek za pravna pitanja, međunarodnu saradnju i podršku

Poslove i zadatke iz djelokruga rada FOO, prema Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta SIPA-e, obavljaju policijski službenici, državni službenici i zaposlenici.

Organizaciona šema FOO-a

4. STATISTIČKI POKAZATELJI

Primarni zadatak FOO-a, koji se ogleda u primanju, prikupljanju, evidentiranju i analiziranju informacija, podataka i dokumentacije te istraživanju i prosljeđivanju rezultata analiza i/ili istraga nadležnim tužilaštvima i drugim nadležnim organima koji istražuju krivična djela pranja novca i/ili finansiranja terorističkih aktivnosti u BiH i u inostranstvu, realizuje se kroz obavezno dostavljanje podataka o različitim vidovima transakcija od strane niza institucija.

4.1. Statistički pokazatelji o prikupljenim podacima

Komercijalne institucije koje posluju u finansijskom i nefinansijskom sektoru su, Zakonom o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, obavezane provoditi mjere za otkrivanje i sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti. U okviru tih mjera propisana im je obaveza da FOO-u dostavljaju izvještaje o:

- sumnjivim transakcijama, klijentima ili licima;²
- gotovinskim transakcijama čija vrijednost iznosi ili prelazi iznos od 30.000,00 KM;
- povezanim gotovinskim transakcijama čija ukupna vrijednost iznosi ili prelazi iznos od 30.000,00 KM.

Najveći broj navedenih izvještaja je, od strane obveznika, dostavljen elektronski, odnosno putem aplikativnog softvera za prijavu transakcija (u daljem tekstu: AMLS).

Tokom 2017. godine zaprimljeno je:

- 528 izvještaja o sumnjivim transakcijama čija ukupna vrijednost iznosu 64.529.918,78 KM od čega su banke dostavile 257 izvještaja čija ukupna vrijednost iznosi 50.629.202,63 KM, ostali obveznici 270 izvještaja čija ukupna vrijednost iznosi 10.116.413,13 KM dok je jedna transakcija u vrijednosti od 4.994.034,43 KM okarakterisana od strane analitičara FOO-a kao sumnjiva³;
- 478.832 izvještaja o gotovinskim i povezanim gotovinskim transakcijama čija ukupna vrijednost iznosi 19.192.755.516,65 KM⁴ od čega su banke dostavile 473.964 izvještaja čija ukupna vrijednost iznosi 17.708.376.927,45 KM⁵ a ostali obveznici 4.868 izvještaja čija ukupna vrijednost iznosi 1.484.378.589,20 KM.

---

² Sumnjiva transakcija je svaka transakcija za koju obveznik ili nadležni organ procjeni da u vezi s transakcijom ili licem koje obavlja transakciju postoje opravdani razlozi za sumnju ili sumnja na počinjenje krivičnog djela pranja novca ili finansiranja terorističkih aktivnosti, odnosno da transakcija uključuje sredstva koja su prizašla iz nezakonitih aktivnosti.

³ Procjena temeljena na raspoloživim podacima i dokumentaciji u vezi transakcije, klijenta ili lica.

⁴ Devetnaest milijardi stotinu devedeset dva miliona sedam stotina pedeset pet hiljada pet stotina šesnaest KM i šesdeset pet feninga;

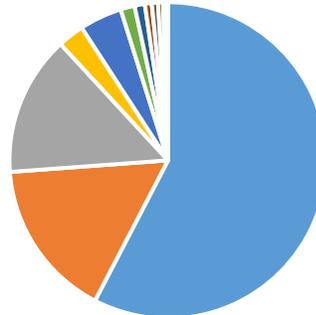
⁵ Sedamnaest milijardi sedam stotina osam miliona tri stotine sedamdeset šest hiljada devet stotina dvadeset sedam KM i četrdeset pet feninga

Iz prezentiranih podataka jasno je da u 2017. godini banke, kojih je trenutno u BiH 27, imaju najznačajnije učešće u prijavama transakcija, kako je vizualizirano u naredenim grafičkim prikazima, a što je posljedica dominantne uloge banaka u sektoru finansijskih usluga u BiH.

Transakcije prijavljene od ostalih obveznika u 2017. godini

- Notari
- Brokeri
- Berze
- Pošte
- Mikrokreditne organizacije
- Lutrije
- Auto kuće
- Tenfore
- Leasing
- Osiguranja
- Kockarnice
- Mjenjačnice
- Agencije za privatizaciju

Grafičkim prikazom navedene strukture prijavljenih transakcija i njihovim upoređivanjem sa podacima za 2016. godinu u nastavku, može se vidjeti porast ukupnog broja prijavljenih transakcija svih kategorija dok je u pogledu ukupne vrijednosti prijavljenih transakcija uočen pad ukupne vrijednosti prijavljenih sumnjivih transakcija sa 140.894.227,30 KM iz 2016. godine na ukupan iznos prijavljenih sumnjivih transakcija u 2017. godini u iznosu od 65.739.650,19 KM.

Uporedni pregled broja i iznosa sumnjivih transakcija prijavljenih u 2016. i 2017. godini

4.2. Statistički pokazatelji o podacima prikupljenim od nadležnih institucija

Zakonom o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti uspostavljena je obaveza provođenja mjera za otkrivanje i sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti u BiH i za određene institucije što se ogleda u dostavljanju podataka iz njihovog djelokruga rada FOO-u.

Uloga Uprave za indirektno/neizravno oporezivanje BiH (u daljem tekstu: UINO BiH) ogleda se u otkrivanju i evidentiranju prijenosu gotovog novca, čekova, vrijednosnih papira na donosioca, plemenitih metala i dragog kamenja u vrijednosti od 20.000 KM ili više preko državne granice, u skladu sa kojom je UINO BiH tokom 2017. godine FOO-u dostavila podatke o ukupno 701 evidentiranom slučaju prenosa novca preko državne granice čija ukupna vrijednost iznosi 1.319.121.529,43 KM.

Za isti period su entitetska tijela nadležna za registrovanje prometa vrijednosnim papirima/hartijama od vrijednosti (Registar vrijednosnih papira FBiH i Centralni registar hartija od vrijednosti RS) dostavila podatke o ukupno 5.154 realizovanih transakcija prometa dionicama/akcijama čija ukupna vrijednost iznosi 223.415.932,03 KM.

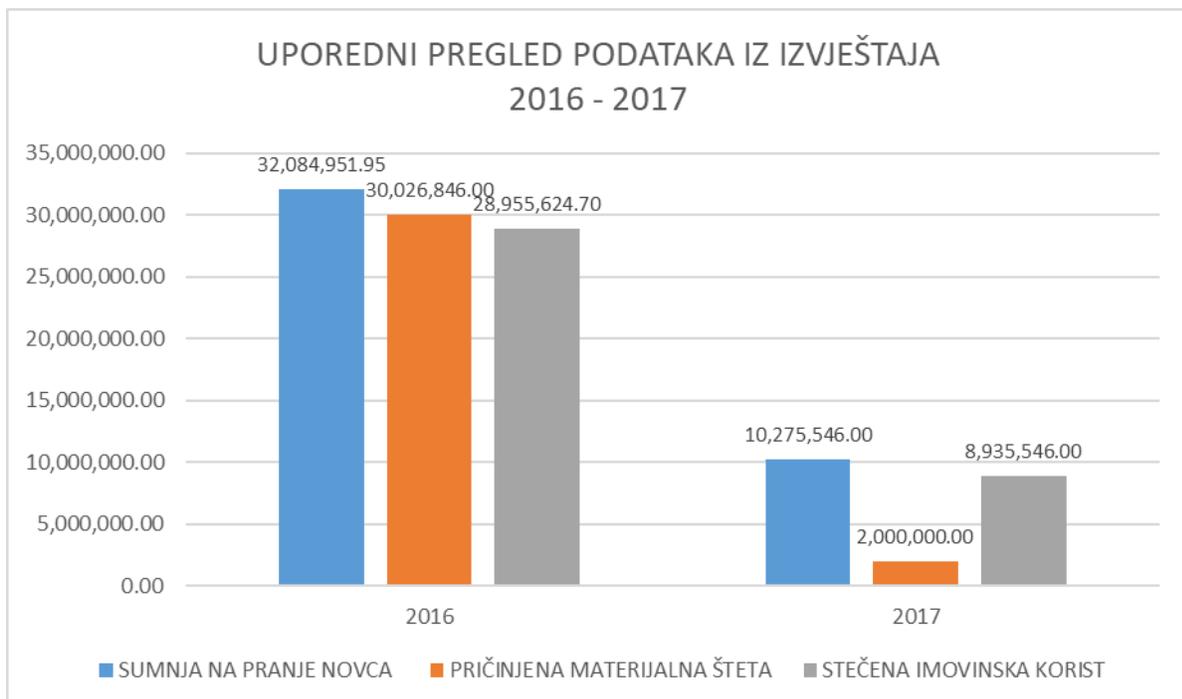
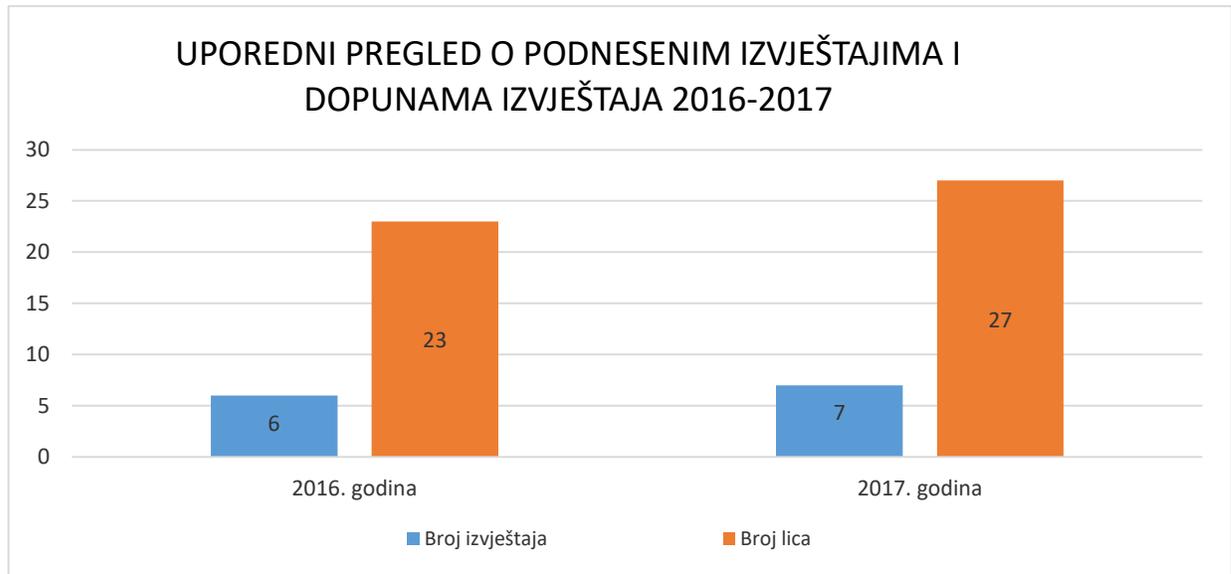
4.3. Statistički pokazatelji o korištenju prikupljenih podataka

Podatke prikupljene od obveznika FOO koristi za sprečavanje, otkrivanje i istraživanje krivičnih djela pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti kroz preduzimanje mjera i radnji za koje je nadležno po Zakonu o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti i po zakonima o krivičnim postupcima. U kontekstu navedenog FOO je tokom 2017. godine:

- tužilaštvima dostavilo šest izvještaja i jednu dopunu izvještaja kojim je za 27 lica dokumentovano postojanje osnova sumnje da su počinili krivično djelo pranja novca i više predikatnih krivičnih djela čime su u legalne novčane tokove ubacili oko 10.275.546,00 KM nelegalno stečenog novca i pričinili materijalnu šteta u iznosu od oko 2.000.000,00 KM te

stekli imovinsku korist u ukupnom iznosu oko 8.935.546,00 KM dok je tokom 2016. godine, prijavljeno postojanje osnova sumnje da je u legalne novčane tokove ubačeno 32.084.951,95 KM, dok je pričinjena materijalna šteta od prijavljenih krivičnih djela ukupno iznosila 30.026,846 KM (pričinjena šteta za 3 pravna lica na području BiH) a stečena imovinska korist u ukupnom iznosu 28.955.624,70 KM.

Navedeni uporedni podaci prikazani su u narednim grafikonima.

Iz prezentiranih podataka uočljivo je da, iako je u 2017. godini u odnosu na 2016. godinu, tužilaštvima dostavljeno više izvještaja o počinjenim krivičnim djelima protiv većeg broja lica, u istim izvještajima za 2017. godinu je dokumentovana sumnja na pranje novca u znatno manjem iznosu što se odnosi i na pričinjenu materijalnu štetu i stečenu imovinsku korist.

U vezi prezentiranih podataka važno je naglasiti da je, podnesenim izvještajima, dokumentovano postojanje osnova sumnje na krivično djelo pranja novca počinjeno u ranijim periodima dok su u 2016. odnosno 2017. godini okončane aktivnosti na njihovom dokumentovanju.

Tokom 2017. godine FOO je primjenjivalo i druge mjere i radnje iz svoje nadležnosti kojom prilikom je:

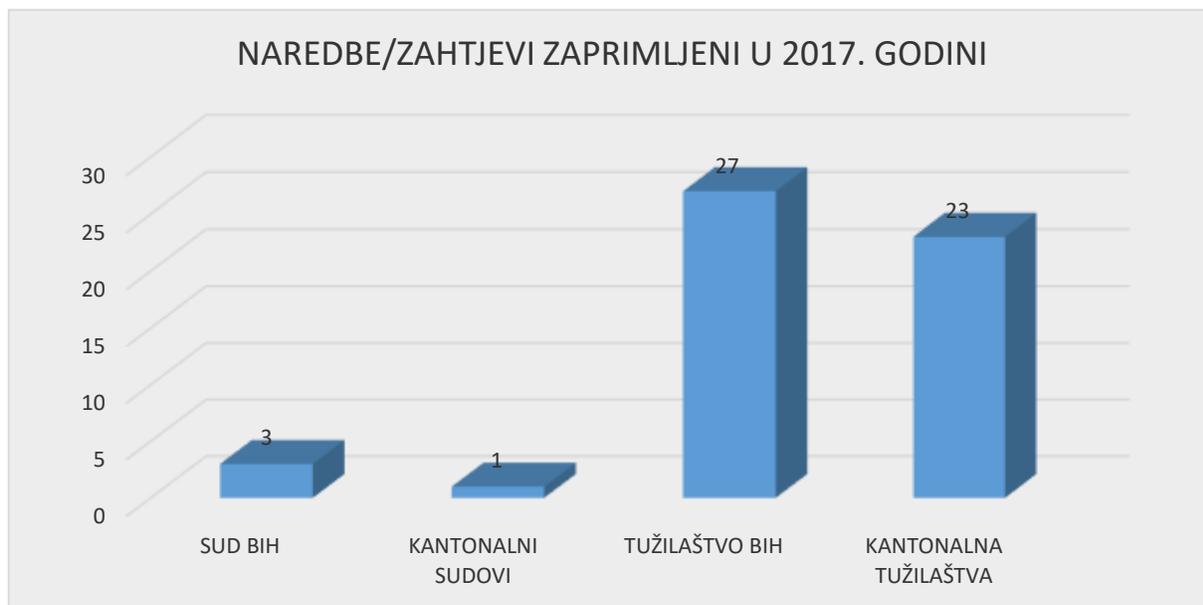
- izdato osam naloga bankama za privremenu obustavu transakcija na računima šest fizičkih i četiri pravna lica u ukupnom iznosu od 272.119,20 KM;
- izdato devet naloga bankama za kontinuirano praćenje finansijskog poslovanja po računima njihovih klijenata;
- drugim policijskim i poreskim organima svih nivoa u Bosni i Hercegovini prosljeđene su 44 informacije na dalje postupanje.

Prema povratnim informacijama, zaprimljenim u izvještajnom periodu, policijski i poreski organi su na temelju informacija FOO-a preduzeli sljedeće mjere i radnje iz njihove nadležnosti:

- nadležnom entitetskom tužilaštvu dostavljen je Izvještaj o počinjenom krivičnom djelu protiv jednog lica zbog osnova sumnje da je počinilo krivično djelo „Prevara“ a u svezi s krivičnim djelom „Prikrivanje“;
- nadležnom entitetskom tužilaštvu dostavljen je Izvještaj o počinjenom krivičnom djelu i dopuna izvještaja protiv šest lica zbog osnova sumnje da su počinili krivična djela „Krivotvorenje ili uništavanje poslovnih ili trgovačkih knjiga ili isprava“ i „Zloupotreba ovlasti u privrednom poslovanju“;
- pokrenuta je jedna policijska istragu zbog postojanja sumnje na izvršenje krivičnog djela „Prevara“ kojim je pribavljena protivpravna imovinska korist u iznosu od 2.568.000,00 KM;
- za dva poreska obveznika utvrđeno je i naloženo dodatno plaćanje obaveza PDV-a u ukupnom iznosu od 751.495,76 KM;
- utvrđena je obaveza dodatnih poreskih obaveza iz nadležnosti entitetskih poreskih uprava u iznosu od 1.204.182,40 KM;
- prikupljana je dokumentaciju koja je u više navrata dostavljena nadležnim tužilaštvima na daljnji rad i postupanje a u vezi sumnje na postojanje nezakonitosti;
- prosljeđena je informacija Finansijskoj policiji FBiH zbog sumnje na kršenje odredaba Zakona o deviznom poslovanju F BiH.

Tokom 2017. godine od strane FOO-a realizovane su i istražne aktivnosti u vidu postupanje po ukupno 64 naredbe/zahtjeva nadležnih tužilaštava, od čega je postupanje po 10 naredbi/zahtjeva započeto tokom 2016. godine i nastavljeno u 2017. godini.

Pregled primljenih naredbi/zahjeva u toku 2017. godine po tužilaštvima i sudovima koji su iste dostavili na postupanje naveden je u narednom grafičkom prikazu.

Postupajući po naredbama sudova i zahtjevima tužilaštava u BiH FOO je tokom 2017. godine realizovalo sljedeće aktivnosti:

- jedan pretres stana, prostorija i pokretnih stvari,
- lišenje slobode jednog lica;
- od 55 lica su uzete izjave na zapisnik o ispitivanju svjedoka i saslušanju osumnjičenih lica.

Tokom realizacije navedenih naredbi i zahtjeva sačinjeno je ukupno 59 Izvještaj o preduzetim mjerama i radnjama i Izvještaja o sprovedenim finansijskim istragama kao što je prikazano u narednoj tabeli:

IZVJEŠTAJI O PREDUZETIM MJERAMA I RADNJAMA I IZVJEŠTAJI O PROVEDENIM FINANSIJSKIM ISTRAGAMA	
Tužilaštvu BiH	33
Kantonalnim tužilaštvima	22
Sudu BiH	2
Kantonalnim sudovima	2
UKUPNO	59

5. MEĐUNARODNA SARADNJA

Kao centralna finansijsko-obavještajna jedinica u BiH FOO ostvaruje kontinuiranu međunarodna saradnju sa stranim FOJ i međunarodnim organizacijama koje djeluju na planu borbe protiv

pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti. Međunarodna saradnja realizuje se u vezi konkretnih istražnih aktivnosti kao i u vezi sa ispunjavanjem međunarodnih obaveza BiH na planu borbe protiv pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnost.

Zakonom o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti FOO može sa nadležnim organima u inostranstvu vršiti razmjenu odgovarajućih podataka, informacija i dokumentacije koji se prikupe u skladu s Zakonom o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti što se realizuje u okviru EGMONT grupe.

U tom kontekstu FOO je tokom 2017. godine 167 puta kontaktirao FOJ u inostranstvu od čega su se 72 zahtjeva odnosila na saradnju po konkretnim predmetima rada. U 376 slučajeva FOO je kontaktiran od strane različitih FOJ od čega su se 64 zahtjeva stranih FOJ odnosila na konkretne predmete rada. Ostala međunarodna korespondencija odnosila se na ispunjavanje drugih međunarodnih obaveza FOO-a i na međusobno informisanje koje nije povezano sa navedenim obavezama.

Grafički pregled ostvarene međunarodne saradnje u nastavku ukazuje da je ta saradnja posebno izražena sa zemljama okruženja te drugim zemljama poznatim po prisustvu građana iz BiH na njihovom području po raznim osnovima, odnosno sa zemljama čiji građani su po različitim osnovima prisutni na području BiH.

6. AKTIVNOSTI NA ISPUNJAVANJU OBAVEZA BIH PREMA MEĐUNARODNIM TIJELIMA

FOO je, kao centralno nadležno tijelo za oblast pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, uključeno u direktno i/ili indirektno preduzimanje aktivnosti neophodnih za ispunjavanje obaveza koje je, u ovoj oblasti, BiH preuzela od međunarodnih organizacija.

6.1. FATF i MONEYVAL

BiH je članica posebnog Komiteta stručnjaka Vijeća Evrope zaduženog za praćenje provođenja mjera za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti – MONEYVAL, koji funkcioniše po principu uzajamnih procjena država članica prema metodologiji i standardima međunarodnog tijela koje postavlja standarde za borbu protiv pranja novca i finansiranja terorizma - FATF. U skladu sa Odlukom Vijeća ministara BiH pripadnik FOO-a ima ulogu šefa BiH Moneyval delegacije, čiji je zadatak predstavljanje i ostvarivanje saradnje BiH sa Moneyval komitetom Vijeća Evrope. Tokom 2017. godine BiH Moneyval delegacija je učestvovala u radu 53, 54 i 55. sjednice Moneyval komiteta.

Tokom 2017. godine FOO je, u saradnji sa nadležnim institucijama na svim nivoima vlasti u BiH, u skladu Akcionim planom Vijeća ministara BIH, preduzimalo aktivnosti u cilju ispunjavanja međunarodnih obaveza neophodnih za delistiranje BiH sa EU i FATF liste za neusklađene i nekooperativne zemlje. U okviru preduzetih aktivnosti popunjeni su upitnici o

realizaciji aktivnosti i započete pripreme za predstojeći sastanak sa FATF delegacijom radi ocjene ispunjenosti uslova za okončanje postupka.⁶

6.2. Konferencija strana ugovornica Varšavske konvencije⁷

Varšavska konvencija Vijeća Evrope podrazumijeva obavezu svih zemalja potpisnica, među kojima je i BiH, da u svojim sistemima primjene konkretna zakonodavna i institucionalna rješenja koja će doprinijeti efikasnoj borbi protiv pranja novca, traženju, zapljeni i oduzimanju prihoda stečenih kriminalom ili su u vezi sa finansiranjem terorizma. Jedan službenik FOO ima ulogu člana BiH delegacije pri Konferenciji strana ugovornica Varšavske konvencije. Tokom 2017. godine u okviru FOO-a realizovane su aktivnosti na popunjavanju upitnika za potrebe navedene Delegacije. Uspiješnoj realizaciji ovih aktivnosti prethodilo je prikupljanje neophodnih podataka od relevantnih institucija u BiH.

7. OSTALE AKTIVNOSTI

Kao centralna finansijsko-obavještajna jedinica u BiH FOO je u kontinuitetu aktivno uključeno u realizaciju projekata i aktivnosti od značaja za unapređenje kapaciteta i sposobnosti svih tijela u BiH koja su nadležna za borbu protiv pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti. U nastavku su izdvojene aktivnosti na najznačajnijim projektima finansiranim iz međunarodnih sredstava.

7.1. IPA 2013 - EU Twinning projekat "Podrška borbi protiv pranja novca"

Opšti cilj Projekta je osnažiti tijela u BiH u borbi protiv pranja novca, finansiranja terorizma i finansijskog kriminala do nivoa potrebnog za pristupanje EU. Vrijednost Projekta iznosi 2,5 miliona EUR od čega se 2 miliona EUR odnosi na transfer znanja od strane EU eksperata na pripadnike domaćih nadležnih agencija, dok se 500.000 EUR odnosi na tehničku komponentu, nabavke opreme i softvera za potrebe FOO i policijskih organa koji su nadležni za preduzimanje aktivnosti na istraživanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti.

Tokom 2017. godine održano je 35 misija (radionica, obuka i slično) u kojima su učestvovala 534 eksperta iz BiH i 38 međunarodnih eksperata.

Tri službenika FOO su u kontinuitetu aktivno angažovani na provođenju aktivnosti u okviru projekta i to jedan službenik u ulozi domaćeg partnera koji ostvaruje redovnu komunikaciju sa voditeljima projekta u cilju optimalnog usmjeravanja aktivnosti a dva službenika u ulogama vođa dvije radne grupe koje pokrivaju četiri od ukupno deset komponenti Projekta.

---

⁶ Na Plenarnoj sjednici FATF-a održanoj 23.02.2018. godine u Parizu BiH je delistirana sa FATF liste za neusklađene i nekooperativne zemlje.

⁷ Konvencija Vijeća Evrope o pranju, traženju, zapljeni i oduzimanju prihoda stečenih kriminalom i o finansiranju terorizma.

Tokom 2017. godine završena je procjena trenutnog stanja nadležnih tijela na nivou BiH, FBiH, RS i BDBiH, završene su obuke usmjerene na unapređenje u otkrivanju i sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma sa posebnim akcentom na nove metodologije i virtuelne valute.

U okviru istog projekta, strani eksperti su predstavili zahtjeve 4. Direktive EU o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma i FATF preporuke i izvršena je njihova komparacija sa zakonodavstvom u BiH te je utvrđeno da postoji potreba za izmjenama Zakona o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti. Tokom projekta počelo se i sa prezentacijom međunarodnih trendova, IT alata i tipologija u oblasti pranja novca i finansiranja terorizma. Cilj projekta je unaprjeđenje saradnje između FOO-a i drugih agencija za provedbu zakona i onih koji su obavezni da izvještavaju o finansijskim i sumnjivim transakcijama. Poseban naglasak bio je na problematici „keš kurira“.⁸

7.2. Projekat tehničke nadogradnje AMLS-a

U okviru ovog Projekta je finansijskim sredstvima EU realizovana i donacija tehničke opreme ministarstvima unutrašnjih poslova i FOO-u kojem je dodjeljen i dio tehničke opreme potrebne za nadogradnju AMLS-a. U okviru istog tendera tokom 2017. godine angažovana je domaća informatička kompanija koja je započela sa realizacijom nadogradnje AMLS-a. Projekat se realizuje uz aktivno učešće Radne grupe FOO-a a u vezi istog je održano više sastanaka sa predstavnicima FOJ Slovenije (u okviru IPA 2013 projekta), a aktivnosti su usmjerene na:

- unapređenje operativnog sistema AMLS-a;
- omogućavanje pristupa bazama podataka većeg broja organa i agencija u BiH putem AMLS-a;
- unapređenje komunikacije sa svim obveznicima sa tendencijom uspostavljanja efikasne dvosmjerne komunikacije;
- uvođenje softvera za vizuelizaciju, automatsku pretragu baza podataka.

7.3. Projekat procjene rizika od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti u BiH

U skladu sa Odlukom Vijeća ministara BiH, odnosno Rješenjem ministra bezbjednosti formirana je Radna grupa i osam podgrupa sa zadatkom da u periodu od septembra 2016 do maja 2018. godine izvrši sveobuhvatnu procjenu rizika od pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti. Radi se o obavezi propisanoj FATF-ovom preporukom broj 1. Svrha je sačinjavanje izvještaja koji će na osnovu sagledavanja prijetnje od pranja novca i finansiranja terorizma, te na osnovu ranjivosti pojedinih sektora i cijelog sistema, pokazati stvarno stanje rizika od pranja novca i finansiranja terorizma u vidu izvještaja, sa akcionim planom za otklanjanje uočenih nedostataka i poboljšanje funkcionisanja sistema.

U navedene aktivnosti je u izvještaju direktno bilo uključeno devet službenika FOO-a i to jedan kao član Radne grupe, četvero kao vođe podgrupa⁹ u okviru čega su izradili dva nacrtu izvještaja

⁸ Lica koja se u lancu pranja novca koriste za prenos gotovog novca koji je predmet pranja novca.

⁹ Podgrupa za procjenu prijetnje od pranja novca, Podgrupa za procjenu ranjivosti od pranja novca, Podgrupa za procjenu ranjivosti nefinansijskih institucija i Podgrupa za procjenu rizika od finansiranja terorizma.

i akcionih planova. Aktivnosti su realizovane po metodologiji Svjetske banke, čiji su eksperti pratili i usmjeravali kompletan postupak. Određena podrška je pružena i od strane UNODC-a i EU eksperata u okviru IPA 2013 tvining projekta.

7.4. Obuka zaposlenih kod obveznika i drugih državnih organa

U toku 2017. godine, službenici FOO-a su učestvovali u svojstvu predavača ili prezentatora na više obuka za predstavnike banaka, nevladinih organizacija, tužilaštava, sudova, policija i drugih organa za provođenje zakona.

7.5. Povratne informacije obveznicima po prijavama sumnjivih transakcija za 2016. godinu

Tokom 2017. godina započeta je i okončana aktivnost na prikupljanju, analizi i sačinjavanju povratnih informacija obveznicima za sve dostavljene prijave sumnjivih transakcija tokom 2016. godine, a što je zakonska obveza FOO u skladu sa članom 63. stav (1) Zakona o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti.

Na osnovu ukupne analize svih dostupnih informacija i podataka u vezi prijava sumnjivih transakcija dostavljenih tokom 2016. godine može se konstatovati da je nakon početne analize FOO-a odbačeno 48,25% svih prijava sumnjivih transakcija, nakon analize dodatno prikupljenih informacija, podataka i dokumentacije odbačeno je još 15,50% prijava sumnjivih transakcija, što ukupno iznosi 63,75% svih prijava sumnjivih transakcija dostavljenih tokom 2016. godine.

U 2,75% prijavljenih sumnjivih transakcija FOO je potvrdio sumnju obveznika na postojanje krivičnih djela „pranje novca“ ili „finansiranje terorističkih aktivnosti“, u 15% prijava sumnjivih transakcija utvrđena je sumnja na neku drugu nepravilnost najčešće vezanu za kršenje zakona iz oblasti poreza, zakona o deviznom poslovanju i sl. dok 18,50% prijava sumnjivih transakcija još uvijek imaju status „u radu“ u okviru FOO-a.

Navedeni statistički podaci ukazuju da je kvaliteta prijava sumnjivih transakcija od obveznika još uvijek na niskom nivou te da sistem edukacije i nadzora obveznika u našoj zemlji nije efikasan i razvijen što posljedično utječe na kvalitet funkcionisanja kompletnog sistema na polju borbe protiv pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti.

7.6. Direktni nadzor nad radom obveznika

Tokom 2017. godine svoje aktivnosti u provođenju Zakona o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti realizovali su sljedeći direktni nadzorni organi koji su FOO-u dostavili i dokumentaciju u vezi sa izvršenim nadzorom:

- Agencija za bankarstvo FBiH obavijestila je FOO o izvršenom nadzoru nad 35 obveznika (15 banaka; osam lizing društava; 11 mikro-kreditnih fondacija i jednim mikro-kreditnim društvom).
- Agencija za bankarstvo RS obavijestila je FOO o izvršenom nadzoru nad sedam obveznika (četiri banke; dva mikro-kreditna društva i jednom mikro-kreditnom fondacijom).

- Komisija za vrijednosne papire FBiH obavijestila je FOO o izvršenom nadzoru nad 22 obveznika (tri društva za upravljanje fondovima; sedam otvorenih investicionih fondova i 12 profesionalnih posrednika za trgovinu dionicama).
- Komisija za hartije od vrijednosti RS dostavila je FOO-u obavijest za 10 obveznika (10 profesionalnih posrednika za trgovinu akcijama).
- Agencija za osiguranje RS dostavila je FOO-u obavijest za pet obveznika (pet društava za zastupanje u osiguranju).
- Agencija za nadzor osiguranja FBiH dostavila je FOO-u obavijest za četiri obveznika (dva društva za osiguranje i dva društva za zastupanje u osiguranju).
- Direkcija za finansije Brčko distrikta BiH obavijestila je FOO-u o izvršenom nadzoru nad tri poreska obveznika.

8. TIPOLOGIJE PRANJA NOVCA

Tipologije pranja novca predstavljaju metode, tehnike i trendove pranja novca koje, posmatrane u ograničenom vremenskom razdoblju, imaju više zajedničkih karakteristika ili obilježja. Prepoznavanje i analiziranje novih tipologija je posebno značajno ako u obzir uzmemo okolnost da je pranje novca proces koji se neprekidno razvija. Perači novca, usavršavajući i primjenjujući nove tehnike i modalitete, čine proces pranja novca još kompleksnijim a samim tim i komplikovanijim za otkivanje, a naročito teškim za dokazivanje postojanja ovog krivičnog djela. Uočavanje novih tipologija je neophodno za izradu analize rizika za potrebe što efikasnijeg preventivnog djelovanja.

Na osnovu raspoloživih podataka, informacija, dokumentacije i dokumentovanih slučajeva pranja novca tokom 2017. godine uočene su i izdvojene tehnike, trendovi i tipologije pranja novca sa ciljem njihovog boljeg razumijevanja i uočavanja potencijalnih rizika sa kojima su suočeni različiti sektori, te da bi se na taj način doprinijelo sprečavanju i otkrivanju nekih od brojnih metoda koje se koriste za prikrivanje izvora nezakonitih sredstava u BiH. Dosadašnja iskustva kao i iskustva drugih zemalja ukazuju da su oblasti sa visoko izraženom stepenom rizika sa aspekta pranja novca bankarski sektor, uvozno-izvozni poslovi, tržište kapitala, tržište nekretnina i virtualne valute.

Dokumentovani slučajevi sumnje na pranje novca ukazuju na izraženu zastupljenost sljedećih tipologija sa obilježjima pranja novca:

- transferisanja novca iz inostranstva, za koji postoji sumnja da je stečen počinjenjem krivičnih djela van BiH, na račune otvorene u BiH gdje se ulaže u kupovinu nekretnina što ukazuje na sumnju da se na ovaj način u BiH vrši raslojavanje – integrisanje sumnjivih novčanih sredstava;
- plasiranje novca, za koji postoji sumnja da je stečen počinjenjem krivičnih djela van BiH, u finansijski sistem BiH u vidu podizanja gotovine na bankomatima BH banaka koje posluju u okviru grupacija sa sjedištem u EU. Sumnjivi novac je prethodno akumuliran na računima u

inostranstvu i po tom osnovu se vrši njegovo podizanje u BiH nakon čega se isti na različite načine koristi za kupovinu dobara;

- uplate novca iz inostranstva, za koji se sumnja da je stečen počinjenjem krivičnih djela van BiH, putem sistema za elektronski transfer novca "MONEYGRAM";
- korištenje računa fizičkih lica za transakcije u vezi realizovane prodaje roba od strane kompanije pri čemu se izbjegava prikazivanje prometa roba u knjigovodstvenim evidencijama čime se ujedno izbjegava obračunavanje i plaćanje poreza;
- korištenje forme „novčanih pozajmica“ za transferisanje novčanih sredstava, za koja postoji sumnja da su nelegalno stečena izvršenjem više krivičnih djela van BiH, preko računa pravnih lica u korist računa fizičkih lica - osnivača pravnih lica;
- korištenje forme „finansijske pomoći“ za transferisanje novčanih sredstava, za koja postoji sumnja da su stečena počinjenjem krivičnih djela u BiH, u korist računa fizičkih lica u inostranstvu – članova organiziranih kriminalnih organizacija;
- trgovanje ilegalnom robom putem interneta (lijekovi, tehnička oprema i podacima sa ukradenih kreditnih kartica) uz plaćanje virtuelnom valutom „bitkoin“ nakon čega se vrši konverzija u domaću ili stranu valutu kojom se vrše transakcije u korist računa fizičkih lica;
- korištenje forme „popune blagajne“ i „materijalnih troškova“ za izvlačenje gotovine sa računa kompanije bez knjigovodstvenog evidentiranja uz korištenje podignutih sredstava za kupovinu – nabavku akcizne robe bez izdavanja račun. Nabavljena roba dalje se prodaje na „crno“ fizičkim licima a pri tome se ispostavljaju fiktivne fakture prema više kompanija radi ostvarivanja povrata PDV-a. Na ovaj način se ujedno izbjegava obračunavanje i plaćanje poreza a i ostvaruje se pravo na doznake iz Budžeta po osnovu povrata PDV-a.

Uočene tipologije ukazuju da su gotovinska sredstva na računima fizičkih osoba i sa njima povezanih privrednih subjekata često visoko rizična u kontekstu pranja novca. Kada je riječ o računima pravnih subjekata navedene tipologije ukazuju i na zastupljenu zloupotrebu transakcija po osnovu novčanih pozajmica od ili u korist osnivača kao i transakcija po osnovu pologa pazara, isplata za potrebe blagajne i materijalnih troškova.

Zastupljene su i pojave koje indirektno ukazuju na razne vrste prevara, od krađe identiteta, lažiranja isprava, do zloupotrebe ovlasti, zloupotrebe platnih kartica, prijevera u privrednom poslovanju, lažnog stečaja, nedozvoljene trgovine itd.

9. PLANIRANE AKTIVNOSTI FOO-A ZA NAREDNI PERIOD

U skladu sa zakonima propisanim djelokrugom rada FOO kontinuirano preduzima aktivnosti na prikupljanju i analizi obavještajnih podataka i dokumentacije u vezi sa pranjem novca i finansiranjem terorističkih aktivnosti te aktivnosti na istraživanju i prosljeđivanju rezultata analiza i istraga, podataka i dokumentacije tužilaštvima i drugim nadležnim organima u BiH i inostranstvu. Pored navedenog FOO je aktivno uključeno i u sve druge aktivnosti čiji je cilj unapređenje kapaciteta i stvaranje pretpostavki za uspješnu borbu protiv pranja novca i

finansiranja terorizma kao i ispunjavanje međunarodnih obaveza BiH na istom planu. U skladu sa navedenim Odjeljenje će u narednom periodu biti uključeno u:

- aktivnosti na izmjenama i dopunama Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti sa ciljem usklađivanja sa preporukama iz relevantnih međunarodnih dokumenata;
- aktivnosti na uspostavi pristupa registrima stvarnih vlasnika pravnih subjekata na svim nivoima u BiH, u skladu sa zahtjevima relevantnih tijela EU;
- aktivnosti na realizaciji IPA 2013 projekta koji uključuje:
  - organizovanje većeg broja obuka za pripadnike agencija za provođenje zakona u BiH kao i za pripadnike drugih relevantnih institucija i agencija;
  - organizovanje i provođenje kampanje za podizanje svijesti o pojavama pranja novca i finansiranja terorizma;
  - aktivnosti na implementaciji projekta nadogradnje postojećeg AMLS sistema, koje obuhvataju stvaranje pretpostavki za pristup bazama podataka značajnijih institucija i agencija BiH, FBiH, RS i BDBiH;
- organizovanje i iniciranje organizovanja obuka za ovlaštena lica obveznika Zakona o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti uz aktivno učešće pripadnika FOO-a u realizaciji obuka.

SIPA	www.sipa.gov.ba
Ministarstvo sigurnosti BiH	www.msb.gov.ba
Vijeće ministara BiH	www.vijećeministara.gov.ba
Tužilaštvo BiH	www.tuzilastvobih.gov.ba
Sud BiH	www.sudbih.gov.ba
Parlamentarna skuština BiH	www.parlament.ba
Pravosuđe BiH	www.pravosudje.ba
Uprava za indirektno oporezivanje BiH	www.uino.gov.ba
Granična policija BiH	www.gp.gov.ba
Obavještajno-sigurnosna agencija BiH	www.osa-oba.gov.ba
Agencija za državnu službu BiH	www.ads.gov.ba
Federalno tužilaštvo Federacije BiH	www.ft-ftbih.pravosudje.ba
Republičko tužilaštvo Republike Srpske	www.rt.rs.pravosudje.ba
Centar za edukaciju sudija i tužilaca u FBiH	www.fib.cest.gov.ba
Centar za edukaciju sudija i tužilaca u RS	www.rs.cest.gov.ba
Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske	www.mup.vladars.net
Poreska uprava Federacije BiH	www.pufbih.ba
Poreska uprava Republike Srpske	www.poreskaupravar.org
Poreska uprava Brčko distrikta BiH	www.bdcentral.net/index.php/ba/institucije/direkcija-za-finansije/poreska-uprava
Federalna uprava policije	www.fup.gov.ba
Agencija za bankarstvo Federacije BiH	www.fba.ba
Agencija za bankarstvo Republike Srpske	www.abrs.ba
MONEYVAL	www.coe.int/moneyval
FATF	www.fatf-gafi.org
Egmont grupa	www.egmontgroup.org
Vijeće Europe	www.coe.int/bs/web/about-us
Europska unija	www.europa.eu
Interpol	www.interpol.int
ICITAP	www.justice.gov/criminal-icitap
Razvojni program Ujedinjenih naroda	www.baundp.org
Međunarodni monetarni fond	www.imf.org
Svjetska banka	www.worldbank.org